Any IX — Manacor 5 de Decembre de 1914 — N.º 428

PREUS DE SUSCRIPCIO

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: **una pesseta.**
Fora d'Espanya: **dues pessetes.**

Redacció General Barceló-1-2.º
Administració Sta. Eularia, 25.
PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim altres erbes an es qui s'ho guany

¿A ON LA VENEN?

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca l'amo Andreu Alcover, Centre, 13.

A Palma: Llibería d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d' En Francesc Ferrer, Sta. Eulária, 25.—Llibrería de N' Ernest Frau, Bros-a.—Llibrería Amengual y Muntaner.

Ventim

¿I s'«Obreretxo Balear»?

Fa setmanes que no entaferra barbaridats contra sa Relligió, i per això l'hem deixat fer. Desiara pega qualque pennada contra es Clero just de rampellada, i le hi passam perque veim que ès que el pobre no pot estar sensa demostrar-se qualque mica; i llavò que així mateix fa compassió lo mortal i ala baixa que va, i que hu fa de tot de tot per no acabar es menuts i haver d'aixamplar es potons. Segueix publicant es donatius que replega per no haver-se de morir i porer pagar ses cent vuitanta pessetes que dins es juriol digué que devía (ara ja deuen esser més) i que no poria pagar; pero aqueixa replega es sa prova més feresta de sa miseria en que potoia i de s'abandó en que'l tenen es socialistes. ¿Sabeu què ès lo que ha replegat en cinc mortals mesos de demanar adjutori per amor d'En Barrufet? Ido **66 pessetes i setanta céntims**! Aquesta setmana passada just replegà **una pesseta.**

¡I això ès s'únic periòdic de Mallorca francament anti-clerical! ¡¡¡Benissim!!!

Per tot son tan batzans!

P'ets anti-clericals parlam, que fan flamada contra Alemania i Austria. Ja diguérem que ets anti-clericals més caps-closos de França digueren que fonc an es Congrés Eucarístic de Lourdes que s'acordà fer sa guerra actual, i que el Kaiser hi havía assistit desfressat de capellà, i el Bisbe de Tarbes-Lourdes li havía entregat es tresor de la Mare de Deu per fer tal guerra. Diguérem també que ets anticlericals de Sòller diuen que son es capellans d'allà que encenen sa guerra, enviant diners an ets alemanys i que a Manacor hi havía qui digué que sa guerra la feia Alemania amb sos doblers des Jesuïtes; i que es republicanetxos i socialistetxos feien còrrer que, si guanyava Alemania, posaríen l'Inquisició; i, si guanyava França, taiarien es cap i es coll a capellans, frares, monges, escolans i *beatos*. Idò bono, amb motiu de sa Consagració del Bisbe de Lleida vengueren a Mallorca capellans de diferents endrets de Catalunya; les demanàrem si ets anticlericals d'aquelles regions deien ses mateixes barbaridats sobre que es clero envía doblers a Alemania per que fassa guerra i que, si guanya, posaràn l' Inquisició; i tots aquells capellans mos digueren que sí, que ets anticlericals de totes aquelles regions diuen exactament lo mateix. Se veu ben bé que tots son missatges i escolans d'amèn de sa Masonería. que fa córrer aqueixes veus tan absurdes i barbatxes p'es seus fins i efectes. Sa questió es crear atmósfera entre es poble contra es Clero i contra sa Relligió.

Sa coeta de Na Marieta [1]

Això era i no era un matrimoni jove que esperaven infant. Eren molt pobres i estaven davora es jardí d'un gegant.

A un cornaló d'aquell jardí s'alsava una grandiosa perera amb uns cimals molt empinats que becaven dafora.

Amb tot i esser tan grossa aquella perera, aquell any només va treure tres peres.

Com de totes ses pereres des jardí no n'hi havía cap que fés ses peres tan saboroses, es gegant n'estava de lo més gelós: i a s'atrevit que s'atansàs a tocar-li una pera d'aquelles, el se menjava frit sensa remissió.

I ara veureu quin pas succeí an aquell matrimoni amb aqueixes bones de peres. *Ella* asetsuaixí se posa a no voler menjar, i *ell* que li deia:

—Pero dòna! ¿per que no has de menjar ara? ¿O't penses porer viure de l'aire del cel? Ell només son es camaleons que hi viuen i encara!

I *ella* que a tot això responía i deia:

—¡En no esser una d'aquestes peres de sa perera des cornaló des jardí des gegant, res passarà p'es meu carcabòs! ¡En no esser una d'aqueixes peres de sa perera des cornaló des jardí des gegant, res passarà p'es meu carcabòs!

I allà s'homo tot apurat, perque lo que ell deia:

—Si no li duc una pera d'aquestes, i sa cosa va malament, jo seré que tendré sa culpa; i si me'n vaig a cuïr sa pera i es gigant m'aglapeix, ja estarà fet de mi! Me menjarà frit, i ja no'n cantaràn pus galls ni gallines de mi ni de sa meua còrpora.

Pensa qui pensa aquell mesquí quina la faría, a la fi resol de vel·lar es gegant, amb s'idea de saupar-li una d' aquelles peres en veure'l que prengués bordada de d'allà.

El guipa un dematí abans de sortir es sol, que li envelava de d'allà ben atacat.

—Aquesta ès sa meua! diu s'homo.

I ja s'enfila per sa paret des jardí; i tot d'una que basta a un cimal, ja l' ha amerrat, li cui sa pera que duia penjada, la s'amaga dins sa butxaca, dabaixa de sa paret, i ¡cap a ca-seua com la bala! Presenta sa pera a sa dòna, i aquesta *nyam! nyam!* la s'empassola, tota xaravel·la, i llavò ja volgué menjar de tot lo altre que li oferíen.

Passa una mesada i aquella gran revel·lera de dòna cop en sec se renega a tornar prendre res nat del mon que no li duguen un altra pera d'aquelles de sa parera des cornaló des jardí des gegant.

—Pero bono! li deia s'homo. ¡No sé com te peguen aqueixes idees! ¿Com no veus que, si una vegada mos ès sortit bé de prendre una d'aqueixes peres an es gegant, si prou de prendre-li sa segona, mos exposam a tenir un denou? ¿Què serà de mi i de tu, si es gegant m'aplega?

—Idò te dic i te torn dir, deia ella, que, en no esser una d'aquelles peres de sa perera des cornaló des jardí des gegant, no prendré ni tastaré res nat del mon, maldement m'haja de costar sa pell des dies feners i des diumenges.

I d'aquí no la treien a sa biduïna.

A la fi s'homo se torna posar vel·la qui vel·la es gegant, a fi de tornar-li pegar es porro en veure'l que se'n anàs.

Ell un día, abans de sortir es sol, el me guipa an es gegant que prenía bordada de d'allà, i ¿que fa ell, com veu que es gegant ja devía esser una hora lluny? Idò s'enfila per sa paret des cornaló des jardí, aplega un altre cimal que duia una pera, le hi cui. la s'enfonya dins sa butxaca, davalla de sa paret, i ¡cap a ca-seua manca gent! a presentar aquella pera a sa seua dona, i aquesta *nyam! nyam!* la s'etziba, i ben saborosa que la trobà!

I llavò ja li pogueren dur qualsevol manjúa, res refuava, i s'homo ben content, com poreu pensar.

Pero ¿què me'n direu? Ell encara no era passat un mes, com ja tornaren tenir aquella gran mandragolina renegada a no menjar res nat del mon, que primer no li duguessen una altra pera d'aquelles de sa perera des cornaló des jardí des gegant.

—Si no la'm dus, deia ella a s'homo, no hu espers que torn tastar res pus mai del mon, per bé que t'hi enravans i t'hi infundis!

—Pero, dòna! deia s'homo. ¿I si es gegant m'assoleix?

—Què gegants ni gegantes! deia sa gran caparruda. ¡Si tu m'estimaves, me donaríes aquest gust! ¡Així com li espampolares ses altres dues an es gegant, bellament li poríes espampolar aqueixa altra!

Tant arribà a sucar ets ais aquella encaradissa de dòna, que s'homo hi hagué d'allargar es coll a fer sa tercera provatura contra es gegant i sa perera.

I n'hi sabía de greu haver-la de fer! Li feia mals averanys de tot aquella cosa.

—Així mateix, deia ell, ès abusar massa des gegant! Es sa perera que té més gelosa i encobeïda; enguany només li havía fetes aqueixes tres peres, i ¡haver-les-hi de prendre totes tres i i no deixar-n'hi cap ni una per ell, així mateix ès una mica massa sobrat!... Pero ¿i si per no dur-li aqueixa bona de pera, s'infant que esperam, no arriba a port? ¿Quin telabastaix no'm mouría ella?

Aquell malanat no tengué altre remei que vel·lar es gegant; i, es primer dia que el veu que li envelava de d'allà, segur de que es gegant ja sería més d'una hora lluny, s'enfila per sa paret des cornaló des jardí, té sort d' aplegar es cimal que duia penjada sa darrera pera; pero, com l'anava a cuïr, li agafen sa mà, i ben fort que le hi agafaren.

Era es gegant, que, sospitant-se de que qualcú, quant ell se'n anava, li pega va es salt an aquelles peres, aquell dia feu com que anar-se'n; pero allà on se'n anà, fonc a amargar-se baix de sa perera.

Així fonc que, tot d'una que aquell homo pega grapada a sa darrera pera d'aquella perera, es gegant li pegà grapada a sa mà, i ja me veren aquell mesquí volar a l'aire, i es gegant que'l se'n duia cap a sa cuina per fregir-lo i berenar-ne, mentres deia:

—¡O gran cara de poca cosa! ¿I ja no has tengut altra fruita d'aquest jardí que robar-me més que aqueixes tres peres, de sa perera preferida meua, i anguany que just me'n ha fetes tres? ¡Ja sabràs per que, gran re-de-polissó! ¡Ara mateix te tiraré dins sa pella! i no hu sé encara si esperaré que sigues cuit de tot per menjar-te! ¡Es que aixi mateix la m'has feta massa grossa!

Senyor gegant! deia aquell malanat. ¡Jo li asegur que no hu he fet per mal!

—¡Ja s'avé! deia es gegant. Per tu ja t'anava bé saupar-me aqueixes peres! porò jo me'n havía d'estrènyer es cap! ¡Jo si fos tu, callaría! ¡S'ès mester tenir-ne ben re-de-poca de vergonya per sortenir-me encara amb aquestes neus!

—Li dic, senyor gegant, responía es mesquí, que, si venía a cuïr aqueixes bones de peres, no hi venía de gust meu, sino de males retranques ferm! ¡Es que tenc sa dòna que espera un infantó! ¡Fonc ella que s'encapirronà a tastar aqueixes bones de peres! i ¡allà la tenía renegada a no tastar res si primer no li duia una pera d'aqueixes! I jo prou que la hi deia:—¡Mira que es gegant m'hi trobarà, i ja no'n veuràs pus, perque me menjarà frit! Pero ella ca! no s'empatxava de raons, caparruda com ès més que Deu piadós! I jo per por de que sa cosa no arribàs a port ¿me comprèn? a la fi cada vegada e-hi allargava es coll, per no sentir-la pus! sab?... Me crega, senyor gegant, que ès així com li dic! tan cert i tan ver com que han dita missa avui! Li dic tan ver com si ara me confessava!

¿Què me'n direu? Ell es gegant, com sentí aquell sementer, mudà de cantet i diu:

—¿I ara no m'enganes tu? ¡Mira que, si m'enganes, te menjaré sensa fregir i tot.

—Senyor gegant, diu aquell malanat, ja le hi he dit que no l'engàn! ¡Que'm tirin d'una passa si no dic ver! Me crega que ès terrible sa renyina d'una dòna així com sa meua! ¿I vostè que no n'ès passat mai per tan mala petja?

—No! diu es gegant. Encara no m'ha llegut casar-me!

—Bé està vosté idò! diu s'homo. ¡Li assegur que no sab què cosa ès bo!

Es gegant no respongué aquí, sino que des cap d'una estona diu:

—Bono! parlem clars! Tu dius que sa teua dòna espera infant. Idò jo ara t'amollarè, te'n dus sa pera, la dònes a sa dòna, i s'infant que neixarà, el me duràs aquí en còrrer es dotze anys. ¿Me dones paraula de que hu faràs així?

Aquell homo, com sent allò, per fogir de ses arpes des gegant, no mirà lo que prometía, i no se pogué aturar de dir:

—Tot això que'm demana i altra tant, li promet senyor gegant, si vostè m'amolla! ¡Le hi promet que li duré, surta d'allà ont surta, s'infant que neixera, en còrrer es dotze anys! ¡Paraula d'homo de que le hi durè, surta des llevant surta des ponent!

I mentres deia això, amb so dit gros de cada mà feia una creu posant un dit dalt s'altre dit, i no s'aturava de besar-hi dient:

—Jesús, creueta! Jesús, creueta! Le hi jur! le hi jur!

Aquí es gegant li posa dins mans sa pera, l'amolla, i li diu:

—No res! ¡oratge! ¡fins d'assi a dotze anys! ¡A re-veure!

Aquell homo aqui feu una gran reverencia i capada an es gegant, i ja li ha envelat més que depressa cap a caseua.

Amb quatre llongos e-hi ès, presenta sa pera a sa dòna, que la s'empassolá sa més xerevel·la del mon, i llavò ja volgué tota altra classe de manjúa.

Pero s'homo ¡ben alerta a motar-li gens de que es gegant l'hagués aglapit, ni que, per escapar-se'n, li hagués hagut de prometre de dur-li s'infant que neixería, en còrrer es dotze anys!

¿Què me'n direu? Ell un dia, com manco s'ho esperaven, passa sa comare per ca-aquell matrimoni jove, i *zas!*

1 La me contà D.ª Dolors Massanet de la vila de Muro.

sa dòna ja tengué s'infantò, una nineta blanca com la llet, rossa com un fil d'or, bella com el sol; i li posarem nom *María*, nom de la Mare Deu, que per a sempre beneïda i alabada sia! Amèn!

I com la cosa s'ès allargada massa, haurem de posar forqueta fins dissapte qui vé, que,si Deu ho vol i María, veurem què va esser d'aquella Marions, tan galanxoneta.

(Seguirá)

JORDI DES RECÓ.

Ses Matanses

I

A So'n Rabassa són... i demà que ès es dia més prop.

Si hi voleu anar, ja poreu esser partits; i, si no sabeu a on ès, ¡no tengueu ansia! demanant demanant, troben Roma.

I conten que seràn unes matanses d' aquelles d'aquelles!

Ja hu crec! L'amo'n Rafel no ès homo de romandre malament, i de sa madona Catalina ¿què en direm? Per paga En Toni Jusep comensa a fadrinetjar, i Na Francisca Aina que festetja tira que tira...

No vos dic jo! N'hi haurà de sarau per llarc.

¿Que no hu creis?

Idò escoltau, i oireu.:. lo que comensen a fer devers So'n Rabassa avui decap-vespre que ès diumenge.

—¡Vaja! vaja! diu es *pareier major* an ets altres missatges, que no ès hora de dormir, sino de trompitxar! Com fa un dia com una mel·la, no mos ne temerem i es sol se serà embarrancat. ¡Hala idò! fora vessa! fora sòn! ¡Sa banqueta! ¡Re cent mil carretades de raccions de guitzes, dic!!!

Com es missatges senten aquesta descàrrega, se'n van corrents dins sa *botiga*, i treuen sa ditxosa banqueta, d'auzina, d'uns nou pams de llarc per tres o quatre d'ampla i altre tant d'alt, de quatre cames, feta aposta per matarhi es porcs damunt, i que la tenen arreconada tot so l'any dins sa *botiga* per que no l'esfondrin ni fassa nosa.

—A on la voleu, *pareier*? diuen es missatges.

—Allà on la posam cada any, grans pitja-olives! diu es *pareier*.

—I ¿a on ès que la posen? diu un que antany no estava a So'n Rabassa.

—Davant sa *boal des parei*, que ses gatoes ja hi son, diu es *pareier*. I per cert que encara no les m'he mirades de prim compte an aquestes gatoes! Ara hu he de veure si tenguéreu mirament en so triar-les!

—Les vos poreu mirar tant com voldreu! diuen es dos missatges que ahir anaren amb so carro a dur-les des *mitjà gran*, que es sa mare de ses gatoes.

—Sobre tot, *pareier*, diuen aquells dos, vos gosam de messions que en tot es terme no'n trobau de gatoes de més vorjo i de més esponera.

Es *pareier* les se mira arreu una estona i llavò diu:

—¿I an-e quin sant vos comanàreu que les vos va fer triar tan bones?

—¿Ah an-e quin sant? diuen aquells dos. ¿E-hu voldríeu sebre? eh?

Aquí es *pareier major* torna pegar crit demanant pedres tosques, bossins de marès i tests de teula que s'har mester per fer netes ses porcastes, en haver-les mortes, de tota aquella rascla negrenca de que van endiumenjats es porcs mentres potoien p'el mon; i es missatges s'esquitxen uns p'es llevant i altres p'es ponent a cercar tot aquell rotam; i al punt tornen més mesos que un ca amb un os amb unes quantes de pedres tosques que han plegades damunt sa *paret des morer*, i un parei de bossins de marès d'un mitjà de llivanya que passà per ui an es sòtil com e-hi embotigaven es blat de dalt s'era; i, per que no hi falt cap gra a sa dobla, se'n presenta un amb una senaiada de tests de teula per que puguen triar.

—Mira tu des tests de teula, diu es *pareier*. ¡No els haguesses duits! Repassa amb so ram, pero ben repassada. aqueixa carrera! Se veu que le hi han mostrat només an es ram a redols; pero just *han fet escandalari*.

Aquell agafa es ram, i zas! zas! ben arreu bones ramades!

—Uep! diu a les-hores es *pareier*. ¡Vengueu *ses guinavetes matanseres!* i llavò entrau llenya i tions i estelles dins sa cuina; i no aneu amb miseris! que ja sabeu que sa Madona nostra vol molt de pertret. Allà hi ha sa serra i allà sa destral i es tascons! Abordauvos-hi ara mateix!

Mentres es missatges se'n van amb sa serra, destral i tascons a capolar llenya i a fer estelles, es *porqueret* li treu ses *guinavetes matanseres*, compostes dins una barxeta amb segó per que conservin millor es trempe, que es mateix porqueret anà ahir a cercarles de So'n Comte, que les havíen manllevades i no havíen pensat encara a tornar-les.

I ¿que fa es *pareier?* Les repassa a sa moladora, rodant-hi es mateix *porqueret*, i les deixa totes amb un tai lo més fi.

Amb això *tac*! entren es missatges, uns amb brassats de llenya, altres carregats de tions i altres d'estelles cap a dins sa cuina, sempentetjant-se i movent gran alguer.

—I ¿ara? diu es pareier com los me veu amb tot aquell carro-portal. ¿I que sereu el dimoni voltros a poc poc? ¿Amb aqueixa exhalació ja hu serrats tots aqueis tions i heu fetes totes aqueixes estelles?

¿Ah idó? diuen aquells missatges. ¿Que vos heu figurat que paupam?

Llavò li diuen que ès que es porquer se veu que se prepará, aqueis dies passats, de tions i d'estelles, perque n'hi han trobat un niu gros de cada cosa.

Bono! diu *pareier*. ¡Componeuho bé dins sa cuina tot això! que no fassa nosa per passar ni per escaufarmos! ¡E-hu de veure, si hu posareu bé!

L'homo, com ha arreconades ses *guinavetes matanseres* dins sa *botiga* a un armariet, se'n va trot trot dins sa cuina a veure com e-hi engirgolen es brassats de ramutxaia, de tions i d'estelles; i sempre hi troba qualque defecte p'es gust de porer corretgir es missatges, com ès natural, fins que a la fi s'exclama, mentres es missatges encenen un xigarret, i diu:

—¡Ai Deu meu! ¡Que hi estau de bé voltros i no hu coneixeu! Voltros just heu de fer lo que vos comanen! mentres que es *pareier-major* ha de donar cap a tot!

—¡Que estau de bé (diu un d'aquells) que, en no esser-hi l'Amo, comandau!

—¡Calla tu, gran búguere! diu es *pareier*. ¡Fosses tan bo per feina com per xarrar! Veiam! sis o set fermadores hauríem de fer..! No hi havía pensat gens!

—Fermadores? di un altre missatge. ¿Que hem de fermar negú?

—¿I ses bistis que's convidats menaràn, gran banastra? diu es *pareier*.—¿O te penses que aquí només venguen quatre terrolers, quatre pela-canyes com tu mateix, i que venguen amb so cavall d'En *Cama* i sa *mula* d'En *Taló*?... Sobre tot, ¡a cercar cordes manca gent per fer aqueixes fermadores! o en fas mitja dotzena de xerois!

I aquells missatges s'hi esquitxen més que depressa; i es un gust veure missatge per aquí i missatge per allà, i es *pareier-major* que no s'atura de traxinetjar i de donar i ordes a dreta i a esquerra, fent trompitxar tothom a l'uf, un cop per dins *ses cases*, s'altre cop per dins ses boals, ara per sa carrera, suara per dalt es sòtil, perque hu vol tenir tot enderc i a punt en venir la gent de *la vila*.

II

¿Que me'n direu? Ell ja fa estoneta, que es sol ès post i comensa a fer fosca i un salistre d'allò més xalest.

Sobre tot, qui té fret, ja el se pot espassar davora es fogaró que davant *ses cases* m'han armat ets al·lots de So'n Rabassa (En Felet, En Pauó i En Miquelí amb so porqueret, s'ogueret i es mener) i En Juanet i En Peret de So'n Ferrandí, i En Lau i En Gostinet de Ses Sitjoles i N'Andreuet i En Sionet de Calicant i En Martinet, En Tomeuet i En Tianet de Xiclati i En Monserradet des Rafal-Pai i En Xesquet de So'n Mai-Arribes, tot possessions veinades de So'n Rabassa o que hi estàn parents, amics o benefactors de l'amo'n Rafel i de Sa Madona Catalina, tots convidats a matanses i que jo han comparegut, sa banda des matí, ben peus alts i ben resolts a fer totes quantes de cap-buitades se passin p'es carabassot, si no los capturen.

I vos assegur que no son tot berbes es fogaró que tenen aqueis xarmegos davant *ses cases*. I llavò que no s'aturen de tirar-hi recapte! I uns e-hi duen ramutxaia de mata i d'olivera; i altres, eritges, tanyades de magraner i de llampúdol; i altres, bordais de figuera, rebrolls d'uiastre, esparagueres; i altres argelagues, branques de garrover, buscais i esmotxins de tot vent. Es allò de que tota erba los fa feix; sa questió ès que es fogaró sia disforjo, i que no desmai gota i que duga molta de forsa en arribar *es de la vila*.

I no cregueu que tenguen paciencia d'escaufar-se mans fentes voltant es fogaró, sino que son com s'argent-viu, sensa posa ni aturai, i se punyen, i se fan sa traveta, i van i venen i s'encalsen i se sempentetgen i se tomen i *fan s'uiastre-esbrancat* i criden i gisquen i escarneixen sa veu de tota classe d' animals, i llavò que fan unes riaies ses més fresques i escardades.

Amb això senten es renou des carros de parei que venen de *la vila* amb l'Amo i sa Madona i tots es convidats.

—¡¡¡Es carros!!! ¡¡¡Es carros que venen!!! crida s'al·lotea amb tota sa forsa, i ja son partits tots corrents de quatres a sortir-los a camí.

Es missatges se'n son temuts i surten a dafora amb llums i fanals, encara que son ben per demés amb so grandiós fogaró que s'al·lotea ha encés per obsequiar es qui vendríen.

I lo gustós ès quant s'al·lotea se topa amb ses dues carretades de gent, que tots son crits i lulea, donant-los sa benvinguda. I es carros no tenen altre remei que aturar-se perque tota s'al·lotea e-hi vol pujar per besar mans an es pares i mares, bloncos i ties, padrins i padrines que hi venen. Se comparteixen dins es dos carros així com poren, uns drets, altres dalt es genois i fins i tot a la guitzoneta dalt ses espal·les des grans. I allà aquells betzos conten tot quant han fet des que son arribats a So'n Rabassa, ses lloes que han parades i ets aucells que ha agafats, ses magranes agres, dolses i aubars que s'han empassolades, es niarons que han trobats i ses figues de moro que encara han sabudes aglapir, i només n' han deixades ses cloveies perque no se 'n agraden, i que han jugat a *conions a amagà! si m'agafes, seré es cal! i a la teia i a l' estrángol* amb *doblers de mac*, i que son anats a cercar gírgoles i esclata-sancs,i n'han duites ses cofes des capells a caramull, i que han menades a abeurar ses someres i es rucs,i hi han cualcat donant-los de quatres, i que aquelles bisties n'han tomats una partida, pero no s'han fet mal, gracies a Deu.

Amb això es carros ja son davant *ses cases*, s'aturen i es pareiers desxingueren per que la gent tenga bon davallar i puguen treure bé tot es concert que duen dins ses sarrietes.

I allà s'arma un xalim-i-xalam de los cent mil dianxes entre es qui davallen des carros i es qui son sortits a rebrelos. Allà no sentiu més que—Alabat sia Deu!—Per a sempre sia alabat Deu!—Bon vespre, l' Amo i Madona! —¡Ben vinguts tots!—Ben trobats!—Què tal? com vos va?—¿Voltros per aquí?—I voltros també?—¿Tots bons i forts?—Sí, gracies a Deu! i voltros?—També! ¿i voltros, tots?—Igualment!—¿Tots menjau d' una olla?—Si-fa.—Tots tiram a viure, gracies a Deu!—Què ès això? tants de convidats!—I tantes de matanseres!—I tants de matansers!—Bè mos va!—Si que riurem i folgarem!—Sí que hi porà haver bon ball!—Bon vespre, al·lotetes!—Bon vespre, pollastrells!—Què tal? què tal?.—A noltros mos *quetala* bé!—Bé mos va!—Bè, gracies a Deu!—Idò diguem: *bono!*

—Uep! diu a-les-hores sa Madona. Aqueix trastim que duim, hauríem d'entrar! Hala! Jo vos ho donaré i hu posau damunt sa taula des missatges per un imprompte, i llavò ja hu durem dins es rebost amb so nostro espai.

I aquí sa Madona ja comensa a donar coses de dins ses sarrietes a convidats i missatges, que se'n ho duen més jugers que titines dins *ses cases* i hu deixen dalt sa taula des missatges.

Ell no son tot berbes no es concert que han duit de *la vila!* Que un no sab com e-hi cabía dins ses sarrietes i es mig de ses cames des qui seien an es sacs-pais amb pells. Allà una bona saca d'arròs perque tothom n'ès massa afectat i per ses matanses tothom se'n vol assaciar; allà un paner a caramull d'espicies i de totes sabors per s'arròs de demà i s'aufegat dols i ets escaldums, i es botifarrons, botifarres i camaiots; allà un paner de cuieres i forquetes de fust noves de trinca; allà quatre grandioses sindries i mitja dotzena de melons tardans, i quatre olles de pebre mòlt per ses sobrassades i llangonisses, i un covo ple de tassons de vidre i cuieres i forquetes fines p' es qui son més de cumpliment, i llavò s'*omplidor de sobrassades* per excusar feina a ses matanseres, que no hagen d'anar a afollar-se es dit gros de sa man dreta puny qui puny dins s'omplidoret d'embut, de llauna, per fer passar sa pasta de sobrassada cap a dins es budells.

Quant sa Madona té buides ses sarrietes de tant de trastim, se'n entra amb sos que li aidaven dins *ses cases*, i tothom s'hi arramba a fer-li s'escomesa que se mereix, perque vos assegur que ès una dóna com poques n'hi ha ja, que fa cas de tothom, que té sempre mel a sa boca, i sa posa sa gent dins es cor,i se desteixina per quisvuia, i no deixa negú descompassat, dòna cap per tot, i tots es que habiten amb ella faríen s'uiastre i fins i tot moneda falsa per donar-li gust, tan agradats n' estàn.

Llavò sa Madona acompanya es *convidats* i ses *convidades* a ses dues cambres *d'allà dalt*, una per *ells* i una per *elles*, que los prepará ja el divenres de la setmana passada, amb tres llits grans dins cada una, que n'hi poren jeure tot un estol. Allà se muden sa roba que s'han de mudar i davallen, i uns se'n van a escaufar-se dins sa cuina i altres aiden a sa Madona a arreconar dins es rebost tot aquell *tu-autem* que han duit de *la vila* dins ses sarrietes, per rompre demà ben dematí es foc...matansal.

I tant dins sa cuina enrevoltant sa gran fogateria que hi ha encesa, com fent rol·lets i boldrons per dius la casa, com trafegant per dalt es sòtil com per dins es rebost, cambres i auberjons, tots rallen i xerren p'es colzos, còme cadellets de molí, i riuen i criden i moven alguer a dreta i a esquerra.

I ja poreu fer comptes que Na Francina Aina du la farandola, i En Toni Jusep amb sos bargantells de So'n Ferrandí, Xiclati, So'n Mai-Arribes i es Rafal-Pai i llavò es missatges fadrins tiren potxes a s'estol de matanseres,

que son un floret de fadrinetes que vos assegur que valen uis per mirar, garrides, ben taiades de tot es seu cos, galanxones, amb so rebosillet que duen de punt i es mocador de seda i es gipó ben atesat i ses faldes crues que s'han posades i es maneguins blancs com la neu, i es grandiós davantal matanser, blanc igualment, de cànyom, ratxat de coleretes, cruu o net de bugada, que hu acaba d'afaitar. I ja hu crec que En Toni Jusep i tots ets altres fadrinel·los les aiden an aquelles pitxorines en tot lo que feinetgen, i m'armen un *xep-a-xep* i un *tripi-tri-trap* i un xarratòrum d'allò més alt de punt i d'aquells que topen tan a la jovenea, que se'n agrada fora mida d'uiades de coa d'ui i tot dret a cares xalestes i polides, se'n agrada de paraules dolses i riaies fresques i potxes i berbes i floretes i demés xirimindangues.

Amb això criden *sopes!* i tothom posa peus davall taula, i peguen es panxò que pertoca; i, com ja han resat el Rosari, passen es *pare-nostros* des jeure, i se'n va tothom a posar ets ossos de pla, cadascú an es seu llit o bé dins es sostre, a on, cada un fa un nuu a un cornaló des llensol i li resulta una capulla; e-hi afica es cap i s'embolica es llensol per tot es còs, i d'aquella manera s'enfonyen davall sa paia, malavetjant posar-se'n bon gruix damunt per estar bens calents i porer dormir ben a pler.

I tothom malavetja aferrar es sò aviat per porer pegar demà una bona de matinada, com e-hu demana un dia de matanses.

PAU FORA-EMBUIS.

Noticies de sa guerra

Arribades dia 28

—*Es diari de Berna* (Berne Tageblalt) de Suïssa, estudiant ses estadístiques oficials, publicades a Berlin, de ses forses militars disponibles amb que compten encara ets alemanys, treu en net que encara hi ha SIS MILIONS DE RESERVISTES de 18 anys fins a 45 disponibles per anar a la guerra, senra contar es QUATRE MILIONS I MIG de soldats que ja tenen damunt ses armes.

—Telegrafíen de Rotterdam (Hollanda) que ets inglesos a ses Colonies des *Cap de Bona Esperansa* se'n han duita una gran derrota, triunfant es *boers* i demes snblevats.

—Telegrafíen de Londres que es vapor francès *Gauteanme*, que se'n duia a Inglaterra fugitius belgues, se'n anà a fons entre Calais i Havre, i que va esser un submarí alemany que l'afoná.

—Telegrafíen de París que es Conservador de sa Biblioteca i de la Sèu de Reims assegura que se poràn adobar tots es desperfectes que tals edificis han sufrits de ses bombes d'ets alemanys. Han poguts salvar 80000 volums i 150 manuscrits. Ni es Museu d'Arts ni s'antiga Sèu de St. Remigi han tengut res de nou per amor d'aquelles bombes, gracies a Deu.

—Diuen de la Haya (Hollanda) que es francesos a ses batalles de Bixchocte i Dixmunde perderen 20000 homos i que an es canal de l'Iser se'n aufegaren 2000 entre francesos i inglesos.

—Telegrafíen de Roma que ets alemanys a sa batalla de Kutno feren 40000 presoners an es russos.

—Diuen de Viena que ets austriacs avensen continuament per dins a Servia.

—Telegrafíen de Maestrich (Hollanda) que ets alemanys traginen gran pertret d'artillería cap a Iprès i Nieuport.

—Diuen de Burdeus que es generalissim Jofre ha demanats reforsos amb tota urgencia i que ses tropes que defensen Paris acudesquen més que depressa an es nort de França per veure si capturen ets alemanys.

—Ses fábriques franceses des departaments de França que ets alemanys ocupen, treballen a la vela amb obrers francesos baix de sa direció d'enginyers alemanys. Amb so mateix sistema exploten ets alemanys ses mines de carbó i es camps de dits departaments.

—Telegrafíen de Berlin que a ses derreres batalles de la Polonia Russa ets alemanys han presos an es russos 20000 homos, 65 canos, 135 ametralladores i 150 carros de municions.

—Arriben veus de Persia de que hi ha haguda una matadissa feresta de russos, devers dos mil.

—Telegrafíen d'Alexandría que una gran partida de soldats egipsis son fuits de s'exércit inglès i se'n son anats amb sos turcs invasos d'Egipte. ¿Qué tal, Pascual?

—Telegrafíen de Copenhague que Russia està incomunicada per mar perqne es turcs dominen el Mar Negre i es Dardanels, i ets alemanys dominen el Bàltic, i per lo mateix tampoc no hi tenen sortída es russos.

—Se confirma que s'acorasat inglès «Bulwark» de 15000 tonellades se'n ès anat a fons a sa desembocada del Tàmesis (es riu que passa per Londres). Se considera que va tobar a una mina. Ets inglesos diuen que fonc que esplotà es depòsit de municions.

—Diuen de Londres que que es Ministre de la Guerra inglés Lord Kitchener ha declarat que ses baixes que han tengudes ets alemanys, des que comensa sa guerra, entre morts, ferits i desapareguts pugen a sisents deu mil homos. S'altre dia es telegrames de Paris deien que pujaven a un miliò i busques, i altres fins deien que arribaven a un milió cincents mil. ¿En què quedam? ¿que son sisents mil, un miliò i cinc cents mil?

—A Alemania entre es mils de presoners francesos, que hi ha, quals n'hi ha de capellans que hagueren de prendre ses armes còme soldats. Abans de passar el Kaiser per orde que a tals capellans los tractin com oficials, succeí que an es depòsits de presoners que ets alemanys tenen a Westfalia, una partida d'aquells capellans s'acostaren an es Majors que les cuiden, queixant-se de que hi havía presoners, francesos com se suposa, que los insultaven perque eren capellans. El Bisbe de Paderborn e-hu va sebre, i s'oferí a guardar dits capellans dins una de ses cases esglesiástiques de la Diòcesi. Es General en cap e-hi estigué conforme i entregà an el Bisbe tots es presoners que eren capellans catòlics.

—S'Inspector d'Agricultura de França, En Daniel Zolla, publica dalt *Revue des deux mondes* un estudi sobre ses pèrdues que s'agricultura francesa experimenta amb aquesta guerra. Sa treta principal de França en materia de grans ès de blat i civada. S'esplet d'això no'l pogueren aplegar per motiu de sa guerra a sa banda des nort; per això ha perdut un 18 per 100 de s'esplet de blat i un 25 por 100 de lo altre.—Diu En Zolla que s'esplet de patates va malament; just de lo que ocupen ets alemanys, França pert dos milions de tonellades de patata.—En quant an es sucre encara ès més ferest perque casi tota sa producció de sucre la feien es set *Departaments* o provincies que ocupen ets alemanys, que produíen prop de sis milions de tonellades, això ès, es 80 per 100 de s'esplet de sucre que cuía França.—Amb so bestiar no hi perden tant es francesos perque lo que els han pres ets alemanys, només donava es 10 per 100 de sa producció bistienca de França.

—Es President des Govern Inglès, Mr. Asquith, ha confessat dins ses Corts que sa guerra los costa un dia amb s'altre de 900.000 a un milió de lliures esterlines, això ès, uns vint milions de pessetes cada día. ¡Quin pic de fava!

—Ha succeït a França amb ses tropes argelines, indies i senegaleses lo que tothom digué des d'un principi, que, en venir es fret, se retríen. Així ha succeït, tots aquells pobres soldats estàn escotifadots, encadarnats, duen pipida, perque son massa anyívols des fret, i enguany se prepara per fer-ne molt i d'aquell més aglassador.

—De Washington escriuen amb data de 1 de novembre an es diari inglès *Morning Post* aquest *rècipe*: «Sa política inglesa i s'americana estàn en oposició. Inglaterra voldría aturar, naturalment, que vagen merques d'aquí (Nort-Amèrica) cap a Alemania, que aquesta les puga aprofitar còme material de guerra o còme primera materia per qualsevol branca de sa seua industria. Es Govern nort-americà comprèn bé sa situació d'Inglaterra, pero tampoc no se considera an es cas d'haver de sostenir Inglaterra a costes i despeses des comerç americà, i se creu més obligat a fer tot allò que estiga en sa seua mà per assegurar es mercats extrangers a ses seues propies manufactures».—Es allò que solen dir: es negoci a una part i s'amistat a s'altra, i cadascú prega per ell i Deu per tots.

—Diuen de Paris que un seminarista de Teología que hagué d'anar a servir còme soldat, ha resultat tan valent i tan ardit que an es mateix camp de batalla l'han fet *Cavaller de sa Llegió de l'Honor*, que ès una de ses *Condecoracions* més altes de Franca i de ses més ambicionades.

—Mos envíen a dir de Buda-Pest que es clero catòlic d'Ungría ha donades per sa guerra cinc milions de corones (pessetes). Allà es clero encara conserva es bens que primer tenía dins cada nació. Sols així s'explica que es clero ungarès haja poguda donar una cantidat tan grossa.

—De St. Petersburg envíen a dir a un diari inglès que es russos han derrotats ets alemanys entre el Wartha i el Vistula. Si no arriba sa noticia per un altre conducte més segur, lo millor ès posar-la en corantena, si no volem que mos enblanquinen. Ja mos han emblanquinats massa vegades aqueixes tarambanes d'agencies telegràfiques de St. Peterburg, Londres i París. Sembla sí que hi ha una gran batalla entre aquells dos rius, pero que encara no saben qui guanya.

—Envía a dir d'Amsterdam una agencia telegràfica contraria d'ets alemanys que ets habitants de Beerst (davora Dixmunde) han passades males hores ferm aqueis dies derrers abans que ets alemanys tornassen prendre Dixmunde. S'hi presentaren ses tropes belgues amb s'orde d'omplir de paia s'esglesia des poble i calar-li foc; i així hu feren en bon diumenge. S'excusa que donaren per cometre tal barbaridat va esser que, si no esbucaven aquella esglesia, vendríen ets alemanys i se'n aprofitaríen per observar sa situació de ses tropes belgues i desparar-los s'artilleria. ¡Vaja quina excusa més foradada i toixarruda!

Arribades dia 29

—El Kaiser ha passat per orde que fassen un altre creuer de guerra just l'*Emden* per que seguesca sa gloriosa historia des primer. *Emden* ès es nom d'una ciutat d'Alemania.

—Inglaterra ha posada una Embaixada inglesa davant es Vaticà, com la hi tenen ses nacions catòliques. Veiam si es Govern Francés prendrà llum de Na Pintora.

—Pareix que es *Protectorat* francés an el Marroc corr per males aigos, i que sa major part de ses kábiles de s'Imperi, si no se son alsades, no los manca gaire per alsarse, aprofitant s'avinentesa de ses poques tropes que es francesos e-hi tenen perque les se'n han hagudes de menar a parar clot an ets alemanys. Diuen que també hi ha mar de sarts devers Algería, a on se fa sentir també es moviment insurreccional que comensa a bategar dins tots es païssos mathometans de la India fins a l'Atlas. El *Correo Español* de 25 de novembre publicá un article damunt això, verdaderament sensacional; e-hi veim sa mà de mestre d'En Mella; no sabem si mos enganam; creim que no.

—Ets alemanys se son ensenyorits de Fismes, Cap de Partit, an el Departament del Marne, de 16000 habitants.

—Sa noticia que donàrem dia 25 de novembre de que ets alemanys havíen deixats fora de combat sis acorassats i n'havíen afonat un altre devers ses costes de Bèlgica, diuen que ha produïda una sensació fora mida dins Inglaterra, i se comprèn. Sembla que es més optimistes se van tornant pessimistes a poc poc, veient que, avui un demà s'altre, se van fent mal-bé es grans navilis de guerra de sa Nació, que amb ells se considerava invulnerable i intangible. Ja n'hi ha que alsen la veu contra es qui han tirada sa nació dins es marruell d'aqueixa guerra, que avui per avui té afollada s'industria i esmortit es comerç, que ès sa font primordial de vida d'Inglaterra.

—Telegrafíen de Londres que ets alemanys d'Africa han invadides ses colonies portugueses d'Africa devers el riu Cubango-O'Rabango. Portugal e-hi ha haguda d'enviar forsa d'Angola.

—Telegrafíen de Dunkerke a un diari inglès que se calma actual no ès més que un preludi d'un nou atac, tota vegada que ets alemanys situen artillería grossa, devers 200 canons, entre Nieuport i Ostend i hi trag nen nombroses barques automòvils, armades d'ametralladores, provablement per protegir un intent de desembarc entre Nieuport i Dunkerke. Ses ametralladores emplassades an es canal de Nieuport, agrenen es moll i es carrers de Nieuport-les-Bains. Se'n menen de Bèlgica sa cavallería a Alemania i en camvi no paren de venir d'Alemania cap a Nieuport reforsos d'infantería, artillería i enginyers. Diuen que en pocs dies hi son arribats 90000 homos de refresc.

—Se confirma sa noticia de que es gran acorassat inglès *Audacious* de 27.000 tonellades se'n anà a fons a ses costes d'Irlanda per haver topat a una mina submarina. L'*Audacious* era nou de trinca; l'amollaren dins mar l'any 1912.

—Telegrafíen de Roma que s'exèrcit turc que cap-lleva devers sa península del Sinaí, ha travessat es Canal de Suez; ses Autoridats civils de Port-Said i de Suez han buidat més que depressa; i ses tropes egipcies que hi havía baix d'Inglaterra, se son insurreccionades, i han morts una mala fi d'inglesos, tots es que han poguts assolir.

—Diuen també de Roma que es socialistes alemanys se son temuts de que es socialistes espanyols, que segueixen En Pauetxo Iglesies, van ajuda a França i contra Alemania, en lloc de mantenir-se neutrals; i hu han pres tan tort que volen rompre totes ses relacions amb ells. I si es socialistes alemanys los coneguessen de prop an es socialistes espanyols, sí que no'n voldríen sebre res pus mai de tal tracalada de torre-pipes, papalomeos, bandúes i caps-esflorats. ¡Deu los do a tots una bona hora per convertir-se i tornar persones! Amèn.

—Diuen de Londres que es submarins alemanys han tirat a fons es vaper inglès *Prima* ademés del *Malachita*, inglès també, això an es Canal de la Manxa. El *Malachita* era de passatgers, i ets alemanys donaren temps an aqueis per que poguessen sortir, i llavò el tiraren a fons.

—Se confirma sa derrota d'ets inglesos a l'Africa oriental, a on ets alemanys los feren 800 baixes.

—Es gran diari de Londres *The Times* sa llamenta des moviment que se comensa a notar a Irlanda contra Inglaterra.

—Ets inglesos fan preparatius grossos per alliberar es canal de Suez des poder des turcs, que ja hi son i el co-

mensen a ocupar.—Sa confirma sa noticia que donam més amunt de que ses tropes egipcies que ets inglesos teníen allà, se son passades an es turcs, els quals avensen cap a Suez.—També avensen es turcs contra Russia devers el Càucas.—Corre sa veu de que Inglaterra va a declarar tota l'India en estat de guerra.

—Telegrafíen de Badajoz que s'Embaixador alemany a Portugal no se'n vol anar de Lisboa i que primer l'hauràn de treure de tal nació a la forsa que no se'n anirà.

—Sembla que Persia ja ha declarada sa guerra a Russia. Així hu diu es diari inglès *Pall-Mall-Gazette*.

—Telegrafíen de Londres que a ses costes orientals d' Escocia han vista senya de submarins alemanys.

—Se confirma que es turcs han passat es Canal de Suez.

—Es russos han invadida Persia per s'endret de Acerbigian.

—Segons telegrama de Ginebra, se confirma que pugen a 40.000 es presoners que ets alemanys han fets ara an esrussos a sa batalla de Lodz (Polonia russa).

—Diuen de Roma que sa flota francesa de l'Adriàtic, forta de 15 grans acorassats, no gosa evestir s'austriaca perque aqueixa tot son redorses que té dins aquella mar.

Arribades dia 30

—*The Times* de Londres diu que Mr. Wilson, President d'Ets Estats Units, ha tornat provar de ginyar ses Potencies en guerra a fer ses paus; sembla que Alemania les faría amb França, Bèlgica i Russia, per porer pegar llavò amb tota sa forsa a Inglaterra; pero com aqueixes nacions no se volen desfer d'Inglaterra, sa cosa no ha fet xeu.

—Sembla que ses tropes que es francesos tregueren d'Africa per anar a parar clot an ets alemanys, ara les tornen dur a l'Africa per veure si capturaràn sa ruixada africana que los vé damunt.

—Segueixen es combats dins la Polonia russa entre alemanys i russos, esbaltint-se tots ets esforsos des russos contra s'empenta d'ets alemanys, vertaderament formidable, sobre tot devers Lowitsch, Strakow, Bresimy i Censtochowa.

—Un diari de Rotterdam (Hol·landa) diu que ses baixes d'ets aliats se fan ben aprop de dos milions d'homos entre morts, ferits, presoners i desapareguts. ¡Veiau si ha d'esser gros es fester! D'aqueixes baixes en corresponen 1.100.000 an es russos, 700.000 an es francesos, 90.000 an ets inglesos.

—Amb so soscaire que tengué s'esquadra inglesa, la setmana passada, a ses costes de Bèlgica, que ets alemanys de terra li tiraren a fons un gran acorassat i n'hi deixaren altres sis fora de combat, sembla que s'ès escalivada i hu ha deixat anar de bombetjar aquella costa.

—Arriba noticia de que es russos que provaren de tornar envestir la Prussia oriental, hagueren de recular de mala manera; ets alemanys els-e feren buidar més que depressa.

—Ses tropes russes que lluiten amb sos alemanys i ets austriacs pugen a quatre milions i docents mil homos, i formen una línea de foc de 800 kilometres. Sí que hu ha d'esser ferest!

—Diuen que ets alemanys han haguda d'abandonar sa colonia seua de Camerón (Africa).

—Diuen de St. Petersburg que es creuer alemany *Bertha* ferí a un torpell, i se'n anà a fons davora Libau (Mar Bàltic).

—Diuen de Londres que es vapor carboner inglès *Kartum*, que se'n anava a Oran, topà a una mina i se'n anà a fons, salvant-se sa tripulació.

—Diuen de St. Petersburg que dia 26 (novembre) es russos venceren ets austriacs devers la Bukovina fent-los 7.000 presoners i prenint-los gran peretret de guerra. ¿Serà vera o inventada aqueixa victoria des russos? Son ben *pàtrics* es russos d'inventar-se'n, com s'ès vist sovint.—També envíen a dir es russos que han vençut ets alemanys davora el Vistula i Wartha (Polonia russa). E-hu veurem si serà ver.—Per de prompte telegrafíen de Amsterdam (Hol·landa) que entre Lodzt i Lowiew (Polonia russa) ets alemanys han derrotats es russos fent-los 40.000 presoners i demés carro-portal. —S' Estat Major Rus fa avinent que sa batalla d'ells amb alemanys i austriacs no està acabada.—Així s'explica que a bandes tenguen ventatges es russos i a bandes en tenguen alemanys i austriacs.—Sobre tot, en haver acabat, contarem.

—Ets austriacs segueixen dins Servia, fent-s'hi sempre més endins, estrenyent es servis de mala manera.

—Casi totes ses tropes d'Egipte, de nadius del país, se son passades an es turcs, que amenassen seriament Suez.

—Es diaris de Londres segueixen cridant s'atenció des Govern sobre es moviment nacionalista i anti-inglès que reina dins Irlanda, per on corren proclames violentíssimes contra Inglaterra.

—Se confirma que Persia ha declarada sa guerra a Russia.

—Diuen de Roma que es turcs segueixen avensant dins Egipte i que es país los reb còme salvadors i que se son apoderats de quatre ciutats.

Arribades dia 1 de desembre

—Un metge austriac que fonc presoner d'ets inglesos, de dia 4 a 30 d' octubre, ha publicada una carta a on conta que'l se'n dugueren amb altres vuit metges alemanys a Newburg i els allotjaren dins s' *Hipódrom* (cós de cavalls), etzibant vuit presoners dins cada divisió d'estable destinada a un cavall, i llavò mesclats aquells metges amb calaveres aglapits p'es carrers de Londres. Per llit teníen sacs-pais, i sensa cap taula, cadira ni llum de nit. Vaja! a punt de cavall. La manjúa era per l'estil de s'allotjament.

—Telegrafíen de Burdeus que es Cardenals francesos han passada una circular an ets altres Bisbes, recomanant-los que dediquin un dia a rogatives p'es triumf de ses armes franceses.

—Se confirma que per impugnes de propagandistes turcs que recorren el país, van molt remolestes contra França ses kàbiles del Marroc. Es francesos hi han duites tres grans barcades de tropes per Casablanca.

—Se confirma que ès ver que se'n anà a fons a mitjàn octubre es gran acorassat inglès *Audacious* devers ses costes d'Irlanda. Uns diuen que fonc que topà a una mina, i altres que l' envestí un submarí alemany i va fer tec.

—Es famós general alemany Hindenburg, que feia anys que s'era *retirat* i ara amb sa guerra tornà an es servici actiu i ha vençuts una partida de pics es russos, fent-los sa derrería d'agost devers noranta mil presoners a la Prussia oriental i ara los n'acaba de fer 60.000 en sa batalla que los ha guanyada, per lo qual el Kaiser l'ha fet *Gran Mariscal de Camp*; idò aqueix ha tirat un Manifest i ha dit que s'infantería i s'artillería russa se'n desfàn prou bé; pero que sa cavallería no val una güia escossada, sobre tot es *cossacs*, que, en no esser per *guerrilles*, no son bons a res a res; ara per esbutzar pans en volen amb qui alena. I acaba es general alemany es seu Manifest dient que amb s'ajuda de Deu i p'el Kaiser i per la Patria espera arribar a arronsar de tot es russos.

—Telegrafíen de Port-Said que es turcs desde sa vorera asiàtica des canal de Suez bombetgen sa ciutat de Ismaliah, d'on son fuites ses Autoridats, per por d'ets esquitxos,sens dupte.

—Telegrafíen de París que a la Guinea francesa (Africa), hi ha hagut un alsament contra França. Ja veurem que serà això en definitiva, si Deu ho vol.

—Telegrafíen de Rotterdam, amb data de 29 de novembre, que es completament fals això des gran triumf des russos contra ets alemanys dins la Polonia russa; que lo ver ès que ets alemanys aqueis dies han avensat dins Russia 50 kilomètres i han fets 80,000 russos presoners.

—Diuen de Washington que es creuers alemanys que cap-lleven per l' Atlàntic han entorpida ferm sa navegació de navilis mercants inglesos de vers l'Amèrica del sur, fins an es punt que ja no'n veuen lluïr cap d'aqueis navilis per aquelles mars. De manera que an es comerç inglès li arriben ets esquitxos d'aqueixa guerra i es mancabs.

—Telegrafíen de Cadiz que es vapor mercant inglès *Lusitania* que va a la India, ha rebut orde de Londres que, en lloc de prendre p'es canal de Suez, vaja a voltar p'es Cap de Bona Esperansa. Això demostra que es canal de Suez ja no es gaire segur p'ets inglesos.

—Telegrafíen de Montivideu que es creuer alemany *Kronprinz Wilhem*, dia 7 d'octubre a 270 milles a l'est de s'illa de Lobos, aglapí i tirà a fons es paquebot inglès *Correntina*, de 8529 tonellades, carregat de carn en gel per una casa de Liverpool (Inglaterra) per valor de set o vuit milions de francs; pero primer feu sortir sa tripulació i s' emparà d'una part des carregament i de tot es carbó des navili inglès.

Arribades dia 2

—Diuen de Londres que es russos avensen tant dins Galitzia (Austria) i que tenen Cracovia tan estreta i tan estreta.

—Diuen de Roma que es Govern Italià envía cinc vapors a ses costes de Siria per recullir es súbdits italians que caplleven per aquelles regions, sobre tot missioners catòlics, que sembla que estàn en perill amb motiu de sa guerra, per dur-los se'n a Italia.

—Es generals russos confessen es valor extraordinari d'ets alemanys. Es general alemany Hinderburg demanà 300.000 homos més per poder fer cara an es russos; i li varen enviar tres cossos d'exèrcit.

—Diuen de Rotterdam que s'esquadra inglesa, dividida en dos estols, cercava s'alemanya per ses costes d'Hollanda; s'alemanya guipa un estol d'aquells, i ja l'envest, i li tira a fons tres creuers i en deixa un altre fora de combat, i ets altres ¡cametes me valguen!

Diuen de Budapest que ets austriacs dins es Kàrpates han derrotat terriblement es russos. També els han derrotats ets alemanys a Lowieiz, segons un telegrama de Basilea.

—Telegrafíen de Cophenague que sembla mentida que a Londres anunciassen aqueis dies una gran victoria des russos contra ets alemanys, essent així que ès estat a s'enrevés, que es triumfadors son ets alemanys amb so famós general Hindenburg.

Telegrafíen d'Atenes que es evident que es turcs ocuparàn tot Egipte. allà on hi van 200.000 homos i sa població los reb còme llibertadors.

—Se confirma que a la Prussia oriental i a la Polonia russa, a pesar d' esser molts més es russos que no ets alemanys, sa ventatge ès d'ets alemanys, i no petita.

—Telegrafíen d'Austria-Hungría que ets austriacs han derrotats es russos devers Uxice, prenint-los molts d'homos. armes i municions.

—De St. Petersburg telegrafíen que es russos han derrotats es turcs an el Caucas, fent-los 50.000 presoners.

—An el sur-oest de Bèlgica i nor-oest de França segueix sa batalla amb gran violencia, pero més s'artillería que no s'infantería.

Arribades dia 3

—Telegrafíen de Roma que ès admirable s'habilidat des general alemany Hindenburg, que,fingint una retirada davant es russos, les va dur allà on a ell li convenía;i,com los hi tengué, s' hi tirà damunt i conseguí tres victories colossals, una després s'altra, damunt es diferents cossos d'exèrcit rus que l' envestíen. Aquella hàbil retirada ès lo que es russos prengueren per victoria d'ells que acabà en derrota tan feresta per Russia.

—D'Atenes desmenten que sia ver que es turcs matin es cristians a l'Asia Menor. Foren ets inglesos que mos enviaren tal noticia per fer odiosos es turcs.

—Dia 2 telegrafíen de Roma que ets alemanys dins sa regió del Vistula (Polonia russa) han presos an es russos 9500 homos, 18 canons, 26 ametralladores i gran pertret de municions.

—El Kaiser aqueis dies posà an es Canciller de l'Imperi Bethman Holweg, que feia festa, es telegrama següent: «Vulga Deu menar per bon camí sa nau de s'unidat alemanya fins a bon port a través de sa maror actual. Per això s' ès mester bona sort; i la Providencia se serveix d'homos que posen davant tot s'amor a la Patria i que estàn convençuts de que sensa lluita i sensa sacrificis no s'arriba mai a lo que se desitja. Això hu sab es poble alemany i es seu Canciller. Que Deu mos beneesca!—Firmat, *Guillem*».

Arribades dia 4

—Se considera acabada sa batalla de Lodz (Polonia russa). Ets alemanys amenassen encloure s'ala esquerra des russos. Davora el Vistula ets alemanys ataquen granat es russos, i a Lowicz han aplegades moltes de forses i amenassen s'ala dreta des contraris.

—Ets austriacs han ocupat Belgrado, capital de Servia.

—Telegrafíen de Roma que es russos devers Cracovia (Polonia austriaca) se veuen obligats a recular a les totes.

—Es dos cossos d'exèrcit alemanys que es russos teníen enrevoltats, han arribat a obrir-se pas, i es russos se'n han hagut de pegar un cop a la barra.

—Dia 30 (dilluns) una esquadra inglesa s'acostá a sa costa de Nieuport i se posa a bombetjar ses posissions alemanyes; pero s'artillería alemanya li tornà ses pilotes an es joc tan fort, que s'esquadra inglesa hagué de fogir per no esser-hi demés.

Sembla que per rompre es foc contra Inglaterra i Russia esperen Persia s'Afghanistan que Turquía conseguesca qualque ventatge decisiva a Egipte.

Secció local

Qualques suscriptors mos han demanada s'obra que Mn. Antoni Truyols acaba de publicar sobre el *Sant-Cristo de Manacor*. Idò bé, en trobareu a sa *Llibreria Relligiosa* de davant l'esglesia parroquial i llavò a ca's repartidor d'aqueis periòdic. Això dins Manacor; ara a Ciutat, a Inca i a Sòller la trobareu a ses príncipals llibreríes.

Sa novena de la Purísima la predica a la Parroquia Mn. Andreu Pons de Ciutat. ¡Hala, manacorins! no hi fassen falta!

Ses Coranta-Hores de la Puríssima comensaràn a la Parroquia demà, que ès es dia més prop. Es cosa d'ocudir-hi perque tot s'ho mereix l'Immaculada Concepció de la Verge María, Mare de Deu i Mare nostra.

Fa uns quants dies que sembla que som tornats arrera en sa questió des fret. Fa vertaderament uns dies primaverals; pero es vespres i sa dematinada fa serení ferm, i qualque gelada d'aquelles d'aquelles!

Es un gust veure la gent com goretetgen es camps i sembren; ès que ara ès es triquet millor. Hi ha que aprofitar ses caigudes.

Ses matanses van en raure; en fan a betzef dins tot Manacor.

Tipo-lit. de Amengual y Muntaner